

- משך הבוחן – 70 דקות.
- כל חומר עזר אסור בשימוש, למעט סילבוס הבוחן.
- בתשובותיכם יש צורך לנמק (גם אם לא כתוב במפורש לעשות כן), להניח הנחות חלופיות ולהשתמש באסמכתאות במקום שהדבר נדרש.
- שימו לב למגבלת המילים בכל שאלה. מובן שאין חובה לנצל את כל מלוא המילים בכל שאלה.
- הסילבוס לבוחן מצורף כנספח. מובן שלא כל המופיע שם רלוונטי לתשובות.

בהצלחה!

במקרה זה, ישנה עמימות סיבתית. אכן, עידו הפר בידוד ובכך עשה עוולה לאחרים שהיו במסיבה, מכיוון שהסתכן בכך שידיבוק אותם במחלת הקורונה, ובנוסף יש כאן נזק- אכן רונית נדבקה במחלת הקורונה, מה שגרם לה לנזקים שונים כגון כאב סבל והפסד השתכרות (על הימים שהייתה בבידוד).

עידו טוען כי הקש"ס העובדתי כאן אינו וודאי, ישנו מצב שאכן היו אנשים נוספים מפרי בידוד/ חולי קורונה שהיו במסיבה, ולאיו דווקא הוא האדם שהדביק את רונית. טוען כי רונית לא יכולה להוכיח כי יש כאן מאזן הסתברות של מעל ל-50 אחוז שהוא זה שהדביק אותה.

לכן, במקרה זה יש סיבתיות שהיא עמומה, וצריך לפנות לפסיקה ולראות כיצד השופטים התנהלו עם מקרים דומים. נוכל לקחת דוגמא מפס"ד מלול, אשר כולו מדבר על סיבתיות עמומה. השופט ריבלין טוען כי יש לשפוט מקרים אשר קשה להוכיח מעל המאזן ההסתברויות את הקשר הסיבתי לפי מבחן ההטיה הנשנית.

מבחן זה כולל כמה נסיבות מצברות שלפיהן ניתן לקבוע את שיעור ההסתברות שמעשה העוולה אכן גרם בסבירות מסוימת לנזק של הניזוק ונבחן אותן על סיפורנו-

1. מזיק - עידו הינו המזיק

2. קבוצת ניזוקים (שתי אופציות- או שבפעם אחת המעוול יפגע בקבוצה גדולה של אנשים או שבכל פעם פגע בקבוצה אחרת של אנשים ובכך זה הצטבר לקבוצה גדולה)- היו מספר אנשים אשר נדבקו בקורונה בעקבות אותה מסיבה.

3. סיכון משותף או חוזר על עצמו בכל המקרים- אכן הסיכון היה משותף לכל החוגגים במסיבה.

4. בכל המקרים לא ניתן להוכיח מעל מאזן ההסתברויות את הקשר הסיבתי בין העוולה לנזק- מכיוון שהיו שם כמויות גדולות של אנשים, קשה להוכיח שדווקא ספציפית מעידו הם יכלו להידבק.

גישתו של ריבלין תומכת במטרת ההרתעה- כאשר מעוול סדרתי עושה נזק לקבוצה גדולה של אנשים ולא ניתן להאשימו, לא ירתע וימשיך לעשות את אותה העוולה- ומכאן יש הרתעת חסר. מטרתנו להרתיע בצורה אופטימלית את הנזיק ונוכל לעשות זאת באמצעות פיצויים.

בנוסף, אותו מבחן משרת את טענת הצדק המתקן, מכיוון שבדר"כ כאשר מסתמכים רק על מאזן ההסתברויות, הניזוקים עלולים להפסיד בתביעתם ולא יקבלו את הפיצויים שמגיעים להם, וברגע שמשתמשים במבחן, הם יוכלו לקבל חלק מהפיצויים, דבר שאנו רוצים להגיע אליו.

בנוסף, באותו פס"ד נאור קובעת מבחן משלה לפיצויים לפי הסתברות שנוגע יותר לניזוק היחיד וקובעת שניזוק יקבל פיצוי לפי הסתברות אם הוא עומד בנסיבות הבאות -

1. יש להוכיח נזק.

2. יש להוכיח את מעשה העוולה מעל מאזן ההסתברויות.

3. יש להוכיח כי המעוול אמור לצפות לנזק כזה לפי מאזן ההסתברויות.

4. יש להוכיח קשר סיבתי עמום שיכול לקשר בין העוולה לנזק (אך לא אפסי).

5. יש להוכיח מעל מאזן ההסתברויות שלא ניתן להוכיח את הקשר הסיבתי מעל 50 אחוז.

6. יש להוכיח כי התוצאה תהיה חמורה ולא צודקת אם ישפטו במאזן ההסתברויות.

נאור מייחסת מבחן זה רק לנזקי גוף.

מבחן זה תומך בעיקר במטרת הצדק המתקן - גם ניזוק יחיד יוכל לקבל פיצויים לפי הסתברות מהמזיק שלו, וגם במטרת צדק חלוקתי- עלינו לחלק באופן שווה את העוגה המצרפית וכן להעדיף את הניזוק החף מפשע מאשר את המזיק שיש ספק כלשהו עד כמה היה קשור לגרימת הנזק.

השופטת פורקצ'ה לעומתם טוענת כי אין להם את היכולת להכניס מבחן כזה ושיש לפנות למחוקק שיחליט האם לשנות את הנוסחה הניזוקית.

השופט ג'ובראן מסכים עם נאור אך טוען כי יש להשתמש במבחן זה רק כאשר יש עמימות מדעית (כלומר, למדע אין מספיק תשובות לגבי הקשר הסיבתי). מכיוון שזה יכול לפגוע בצדק המתקן (מעוול ישלם על נזק שלא בהכרח עשה).

השופט גרוניס טוען כי אין לחולל מהפכה כזו במשפט רק לפי חיקוק משפטי, במיוחד לא על פס"ד ספציפי זה ועליו להיצמד לנוסחה הניזוקית.

20

(1)

חסר: דיון בדעתה ההפוכה של הש' נאור בעניין קרישוב (2-)

בפס"ד קרישוב לדוגמא, אכן השופטים דורנר, לוי ובייניש(בדיון הנוסף), קבעו כי אכן המפעל היה אחראי למחלת הסרטן שחלה בה קרישוב למרות שלא היו נתונים מדויקים לכך מכיוון שאכן השתכנעו שהמפעל האשמים. המפעל לא הביא מספיק הוכחות לכך שלא הם אשמים בנזק והתשלומים הייתה גבוהה. בפסיקה זו הם השתמשו בעיקר במטרת הצדק החלוקתי- חילקו בצורה שוויונית יותר את העוגה המצרפית ועזרו לקרישוב שהוא החלש לעומת המפעל שהם החזקים.

לפי דעתי, לפי כל הטענות שהעליתי, יש לתת לרונית פיצויים הסתברותיים מטעם עידו מכיוון שהיה עליו החובה לנהוג בזהירות מושגית כלפי כל החוגגים, ולצפות שמקרה של הדבקה במחלה יכול להתקיים.

1. שיקולי מדיניות משפטית כלליים ערכיים הינם שיקולים מוסריים שביהמ"ש או לא מקבל תביעה למרות שישנה נוסחת נזיקין מלאה, או מקבל תביעה שהנוסחא אינה שלמה או שמשנה את הפיצויים בגין אוטונומיה והאפשרות לשכתב את המשך החיים. ביהמ"ש נותן את האפשרות הזו מפני שהוא מאמין שיש להכניס את ערכיה של החברה לתוך המשפט. לדוגמאת פס"ד המר נ' עמית, שהשופט ריבלין החליט כי אין להתיר אפשרות לתבוע בגין "חיים בעוולה" מכיוון שאנו מכבדים את קדושת החיים ואין לקבוע כי עצם חיים של אדם זאת עוולה - נוגד את המוסר.

שיקולים משלימים למטרות דיני הנזיקין הינם -

א. כיס עמוק - הגדרה לאיש או גוף בעל אמצעים (בית חולים, מדינה, איש ציבור וכו'), שאנו לוקחים בחשבון שיש לו הון מסוים, גם אם אנחנו לא מסתכלים בחשבון הבנק שלו. כאשר אנו נבקש לפיצויים בגין נזק נבקש לתבוע כס עמוק על מנת לוודא שאכן יינתן פיצויים לניזוק ומשיקולי הצדק החלוקתי אשר מטרתו לעזור לחלשים לעומת החזקים. יש יותר סיכויים שביהמ"ש יקבל תביעה לפיצויים כנגד כס עמוק. דוגמאת פס"ד קרישוב - פועל פשוט שתובע את המפעל, ביהמ"ש יעדיף את הפועל ויתבע את המפעל החזק בעל האמצעים, והאשים אותו בכלל הפיצויים.

ב. הצפת בתי המשפט - מתייחס לתביעה שבעקבותיה נגיע למצב שבו אנשים רבים יפנו לביהמ"ש בתביעות לגיטימיות שיצטרכו להתייחס לכולם (נגיד עכשיו יתנו לכל המעשנים לתבוע את חברות הסיגריות שחלו בעקבות זה בסרטן). מקרה זה יכול להוביל להתייקרות המשאבים ובזבוז זמן לביהמ"ש.

ג. מדרון חלקלק - מקרה בו יאשר תביעה מסוימת שבעקבותיה יגשו הרבה אנשים לביהמ"ש בתביעות זוטרות יותר, שביהמ"ש לא אמור להתעסק איתן, מה שעלול לגרום להתייקרות העוליות המשפטיות. בנוסף, חוששים שבגין זה אנשים יפסיקו לפנות לגופים אחרים אשר מטרתם להתייחס לנושאים אלו כגון נציג קבילות ציבור וכו'.

ד. פיזור נזק - מטרתו לחלק את הפיצויים לשכבות שונות באוכלוסייה על מנת שלאף אדם לא ישתנה משמעותית מעמדו הכלכלי בעקבות הנזק. פיזור הנזק מתרחש לדוגמא באמצעות חברות ביטוח, אשר כל אדם משלם לביטוח וכספו הולך לפיצויי ניזוקים. פיזור נזק הינו שיקול משלם משפטי אשר תומך במטרת הצדק החלוקתי.

ה. הרפיית ידי הציבור - החשש שאם יקבו תביעה מסוימת זה יגרום לאנשי הציבור לחשוש תמידית ולנהוג ביתר זהירות, דבר שיפגע בשלטון החוק וביהמ"ש לא מעוניין בכך.

2. דוגמאות לתביעות אשר קיבלו את התביעה מסיבות שיקוליים משפטיים משלימים -

פס"ד קורנהויזר - איש בשם מלך הלך לתומו ברחוב שלפתע קפצו עליו שלושה כלבים גדולים שגרמו לו לנזקים ופציעות רבות, רק שניים מהכלבים שייכים לקורנהויזר. בבית משפט מחוזי נקבע כי רק 2/3 מהפיצויים יוטלו על קורנהויזר מכיוון ששלושת הכלבים היו שווים בחוקם. אך בביהמ"ש העליון הלכה זו השתנתה והשופטים דורנר, לוי ובייניש (בדין נוסף) קבעו כי יש לתת את כל הפיצויים למלך מכיוון שלפי הכיס העמוק הזוג, רופאים בסביון, יכולים לעמוד בנזק הנזק, ונעדיף להטיל את כלל הנזק על המזיק ולא לתת לניזוק לשלם על שליש מנזקו.

ב. פס"ד גורדון - גורדון קיבל דוחות על רכבו אשר כבר העביר את בעלותו לאדם אחר והודיע על כך לעיריית ירושלים שאמרו שיטפלו במקרה זה. בעקבות זה נשלח למאסר והיה צריך לשלם קנס גדול מאוד שלא באחריותו כלל. קיבלו את תביעתו והשופט ברק הדגיש כי התייחס לכך שהעיירה הינה כס עמוק ובנוסף חווה כלפיו חובת זהירות מושגית, והכניס הלכה חדשה שקובעת שיש לקבל טענת עוגמת נפש - שלא שייך למקרה פסיכיאטרי, לפי שיקולי מדיניות משפטיות ערכיים, השופט חשן לא הסכים לכך ואמר כי אנשים יכולים לנצל זאת לרעה ולשקר שיש להם עוגמת נפש.

דוגמאות לתביעות שלא התקבלו מטעמים שיקוליים משפטיים -

א. פס"ד המר נ' עמית - זוג תבע בגין חיים בעוולה בשם ילדם והולדה בעוולה את רופאיו של התינוק, ריבלין טוען כי לא ניתן מבחינה מוסרית לקבל את התביעה המדוברת מכיוון שאנו לא יכולים לתת יד לטענה שחיים של בן אדם הינם עוולה ולכן הוא מקבל רק את טענת הולדה בעוולה ומרחיב אותה.

ב. בפס"ד פלוני נ' פלונית - אישה שתבעה את בעלה שלא גילה לה על עברו המיני ובכך הוא חייב לה פיצויים על הסתרת המידע הזה במהלך כל השנים. ביהמ"ש לא קיבל את טענה זו מכיוון שקבע שלפי שיקולי מדיניות משפטית ערכיים אסור לביהמ"ש לקבוע מתי ואיך אנשים יכולים לצאת מהארון. הם אכן קבעו מבחני גילוי בין בני זוג - מבחן האומר שיש להודיע על מום מסויים לפי נסיבות אשר עלול לגרום לאדם לרצות לא להתחתן איתו או להיפרד, ומבחן אשר מראה שיש נזק במשפחה כגון אלימות.

תיאור לא מדויק-ראה'י פתרון.

פיזור נזק מטרתו לחלק את הפיצויים לשכבות שונות באוכלוסייה על מנת שלאף אדם לא ישתנה משמעותית מעמדו הכלכלי בעקבות הנזק. פיזור הנזק מתרחש לדוגמא באמצעות חברות ביטוח, אשר כל אדם משלם לביטוח וכספו הולך לפיצויי ניזוקים (כדוגמאת פס"ד מגדל נ' אבו חנא אשר תבעו את חברת ביטוח). בנוסף, ניתן לראות שחברות הממזון מעלות טיפה את מחירי המזון על מנת שבמקרה תביעה יהיה להם כסף נוסף בצד על מנת שיוכלו לפצות את הניזוק. פיזור נזק הינו שיקול משלים משפטי אשר תומך במטרת הצדק החלוקתי.

(3)

יש הרואים בו ממש מטרה (1-).

שיקול משלים (1-).

תשובה עבור שאלה מס' 4 (10 נק' - שאלת בחירה 2/3)

הגדרה לאיש או גוף בעל אמצעים (בית חולים, מדינה, איש ציבור וכו'), שאנו לוקחים בחשבון שיש לו הון מסוים, גם אם אנחנו לא מסתכלים בחשבון הבנק שלו. כאשר אנו נבקש לפיצויים בגין נזק נבקש לתבוע כס עמוק על מנת לוודא שאכן יינתן פיצויים לניזוק ומשיקולי הצדק החלוקתי אשר מטרתו לעזור לחלשים לעומת החזקים. יש יותר סיכויים שביהמ"ש יקבל תביעה לפיצויים כנגד כס עמוק.

ניתן לראות דוגמא לכיס עמוק בפס"ד קורנהויזר- איש בעל אמצעים שהוטל עליו לשלם את כלל הפיצויים.

9
(4)

שיקול משלים (1-).

